

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr.Noll László ügyvéd által képviselt I.r., II.r., III.r. és IV.r. felpereseknek a dr.Gyurity Bránkó ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Zala Megyei Bíróságnál 5.P.21.821/2007. szám alatt megindított és másodfokon a Győri Ítéltábla Pf.I.20.040/2009/6. számú közbenső ítéletével elbírált perében, amely perbe az alperes pernyertességének előmozdítása érdekében a jogtanácsos által képviselt Biztosító beavatkozott, a jogerős közbenső ítélet ellen a felperesek részéről 56. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán, a 2011. március 9. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 nap alatt fizessenek meg az alperesnek és a beavatkozónak külön-külön 10.000 (Tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg a felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s

A II.r. felperes élettársa, az I., a III. és a IV.r. felperesek édesapja, K.Zs. 2007. január 17. napján, T. külterületén lévő halastavaknál horgászás közben halálos áramütést szenvedett, amikor a karbonszálas horgászbottjával hozzáért a 7,8 méter magasságban lévő 20 kV-os közcélú villamos vezetékhez.

A felperesek a keresetükben hozzátartozójuk halála folytán őket ért vagyoni és nem vagyoni káraik megtérítésére kérték az alperes kötelezését arra hivatkozással, hogy az alperes, mint a fokozott veszéllyel járó tevékenység folytatója megszegte a Magyar Köztársaság MSz. 453-87. számú szabványának az erősáramú villamos berendezések biztonsági tábláira vonatkozó előírásait, valamint az erősáramú szabadvezetésekre vonatkozó MSz. 151-1. számú szabvány rendelkezéseit, mert elmulasztotta a figyelmeztető táblák elhelyezését a nagyfeszültségű vezeték tartóoszlopain. A baleset - álláspontjuk szerint - azért következett be, mert néhai K.Zs. az alperes mulasztása folytán nem ismerte fel a veszélyhelyzetet; nem volt tisztában azzal, hogy magasfeszültségű vezeték alatt horgászik.

Az alperes és a pernyertessége érdekében beavatkozó biztosító a kereset elutasítását kérte. Az alperes nem vitatta, hogy az oszlopokon a szabvány szerinti felfestés alig volt látható, azonban annak kopottsága - véleménye szerint - nem áll okozati összefüggésben a halálos balesettel. A baleset ugyanis azért következett be, mert az elhunyt mind a horgászati, mind a közcélú villamos műszaki berendezésekre vonatkozó biztonsági övezeti rendelkezéseket horgászás közben megsértette. Az elektromos vezetékek és berendezések veszélyes jellege olyan köztudomású tény, amelyet az elhunyt is ismernie kellett. K.Zs. tevékenysége az alperes részéről elháríthatatlan volt, és kívül esett a veszélyes villamos üzemi tevékenységi körén.

Az elsőfokú bíróság a közbenső ítéletében megállapította, hogy az alperest 50%-os mértékű kártérítési felelősség terheli amiatt, hogy a felperesek hozzátartozóját halálos kimenetelű áramütés érte. Indokolásában megállapította, hogy a halálesemény közvetlen okozati összefüggésben volt az alperes veszélyes üzemi tevékenységével, mivel a haláleset azért következett be, mert az elhunyt horgászbójával horgászás közben érintette a nagyfeszültségű vezetéket és így halálos áramütés érte. Az alperes a szabványok előírása ellenére nem gondoskodott arról, hogy az oszlopokon a veszélyt jelző figyelmeztetés jól látható, olvasható legyen; a baleset időpontjában nem volt olyan figyelmeztetés, amely a horgászok figyelmét a közvetlen életveszélyre felhívta volna. Mindezek alapján a balesetet nem elháríthatatlan külső ok idézte elő. Megállapította ugyanakkor, hogy az elhunyt a magasfeszültségű vezetéket észlelnie kellett volna. Rámutatott arra is, hogy amennyiben a felperesek hozzátartozója a házirendet elolvasta volna, nagy valószínűséggel nem az adott helyen kezdett volna horgászati tevékenységbe. Az elhunyt a tekintetben is hibázott, hogy szénszálas összetételű horgászbottal tartózkodott a magasfeszültségű elektromos vezeték közelében. Az elhunyt a megfelelő körütekintést elmulasztva a kár bekövetkeztében közrehatott. A nagyfokú figyelmetlensége azonban mégsem vezethet az alperes felelősség alóli kimentéséhez, mivel a veszélyt jelző feliratok megléte esetén a horgásznak meg lett volna a lehetősége a veszély észlelésére, és a baleset részéről elkerülhető lett volna.

A felperes és az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú közbenső ítéletet helybenhagyta. Indokolásában kifejtette, hogy a Ptk. 345. §-ának (1) bekezdése szerinti tárgyi felelősség alól az alperes azzal menthette volna ki magát, ha bizonyítja, hogy a kár a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül eső, elháríthatatlan okból következett be. Az adott esetben vitathatatlan, hogy az elhunyt halálát áramütés okozta, azaz a károkozás a veszélyes üzemi tevékenység körén belül történt. Az elháríthatatlanság vonatkozásában nem a szabványoknak van jelentősége, hanem az üzem veszélyességének. Az alperes akkor

mentesülhetett volna a helytállási kötelezettségétől, ha objektíve mindent megtett volna a veszély elhárítására, illetve objektíve nem áll fenn a védekezés lehetősége. Az alperesnek ezért minimálisan gondoskodnia kellett volna a veszélyhelyzetre való figyelmeztetésről, a figyelmet felhívó feliratok, illetőleg táblák kihelyezéséről. Ezt nem vitásan az alperes elmulasztotta, nem gondoskodott a táblák, jelzések karbantartásáról. Ugyanakkor a Ptk. 345. §-ának (2) bekezdésében foglaltak alapján rámutatott arra, hogy a felnőtt korú, megfelelő ítélőképességgel rendelkező elhunytak látnia kellett az oszlopokat, számolnia kellett azzal, hogy az azokon futó vezetékek akár magasfeszültségű vezetékek is lehetnek, de mindenképpen elektromos áram továbbítására szolgálnak. Tisztában kellett lennie az összeszerelt bot hosszúságával, annak összetételével, és azzal, hogy a hosszúság és az összetétel az elektromosság szempontjából önmagában is veszélyes lehet. A másodfokú bíróság a néhainak az ésszerűtlen, súlyosan gondatlan döntését egybevetve azzal, hogy az alperes ennek következményeit miként háríthatta volna el, indokoltnak tartotta az alperes kártérítő felelősségének 50%-ban történő megállapítását.

A jogerős közbenső ítélet „megváltoztatása” és az alperes 90%-os mértékű kártérítési felelősségének megállapítása iránt a felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet. Álláspontjuk szerint az alperes, mint a fogyasztói vezeték üzemeltetője köteles lett volna az általa üzemeltetett vezetéket biztonságosan fenntartani, a karbantartási, javítási és felújítási munkákat időben elvégezni. Amennyiben az alperes az ellenőrzési tevékenységét nem mulasztotta volna el, észlelnie kellett volna, hogy a nagyfeszültségű vezeték oszlopain a veszélyhelyzetre történő felhívás olvashatatlan, lekopott. Hivatkoztak arra, hogy a fokozott veszéllyel járó tevékenység folytatása közben keletkezett károk megtérítése körében a közrehatás arányának megállapításánál szigorúbb mértéket kell alkalmazni a károkozóval, mint a károsulttal szemben, figyelemmel arra, hogy a fokozottan veszélyes tevékenység folytatása felróhatóság nélkül is megalapozza a felelősséget. Álláspontjuk szerint a bíróságok tévesen állapították meg, hogy K.Zs. felismerte a veszélyhelyzetet, és így számolnia kellett azzal, hogy az oszlopokon futó vezeték akár magasfeszültségű vezeték is lehet. Amennyiben ugyanis az elhunyt a veszélyt felismerte volna, nem horgászott volna a vezeték közelében. Egy villamosságban nem képzett személytől nem várható el, hogy a villamoshálózatot szakmailag be tudja sorolni, és a veszélyforrás mértékét ismerje. Álláspontjuk szerint a bíróságok helytelenül állapították meg, hogy a bekövetkezett halálos balesetért az alperes 50%-os mértékben felel. A felelősség megosztásánál nem vették figyelembe az alperes felróható magatartását, amely egyértelműen megállapítható, és túlzottan nagy hangsúlyt tulajdonítottak a néhai feltételezett könnyelműségének.

Az alperes és a beavatkozó felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős közbenső ítélet hatályban tartására irányult.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság azt vizsgálta, hogy a jogerős közbenső ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A másodfokú bíróság a jogerős közbenső ítéletében - a felperesek jogelődjenek közrehatása miatt történt kármegosztás alkalmazásával - 50%-os mértékben állapította meg az alperes kártérítő felelősségét, míg a felperesek felülvizsgálata 90%-os mértékű kártérítő felelősség megállapítására irányult. A jogerős közbenső ítéletnek az 50%-os mértékű felelősségének megállapítására vonatkozó rendelkezést az alperes nem támadta, másfelől a kármegosztás alkalmazását a felperesek sem kifogásolták, a felperesek kizárólag annak mértékét támadták. Ennek alapján a felülvizsgálati eljárásban már nem volt vitatott, hogy a felperesek káráért az alperes felelősséggel tartozik; a felperesek károsodása az alperes veszélyes üzemi tevékenységével áll okozati összefüggésben.

A villamos vezetékhálózat és annak üzemben tartása, az adott esetben a villamos energia átvitelre szolgáló vezetékhálózat veszélyes üzemi tevékenységnek minősül, függetlenül attól, hogy a vezetékekben milyen erősségű (feszültségű) áramot vezetnek. A veszélyes üzemi tevékenységgé minősítésének pedig az az alapja, hogy az magában rejti az áramütés veszélyét. Az alperes felelőssége a Ptk. 345. §-ának (1) bekezdése alapján objektív felelősség, az üzemben tartó a kár bekövetkezéséért akkor is felel, ha vétkesség nem terheli. Ez a felelősség azonban nem korlátlan, az alperes a kártérítési felelősség alól akkor mentesülhet, ha bizonyítja, hogy a kárt olyan elháríthatatlan ok idézte elő, amely a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül esik. Az elháríthatatlan külső ok mellett kimentő ok, ha a károsult is közrehat a kár bekövetkezésében. A Ptk. 345. §-ának (2) bekezdésének rendelkezése szerint nem kell megtéríteni a kárt annyiban, amennyiben az a károsult felróható magatartásából származik. Ebből következik, hogy a károsult a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, hogy mindent megtegyen a kár megelőzése, elhárítása és következményeinek enyhítése érdekében. Amennyiben ezt elmulasztja, az ebből eredő következményekért felel, ugyanis maga is károkozó; a saját kára megfelelő részét viselnie kell. Abban az esetben, ha a károsult közrehatása nem volt elháríthatatlan, úgy a fokozott veszéllyel járó tevékenységet folytató felelőssége megállapítható, de kármegosztásnak lehet helye.

Amikor tehát ennél a felelősségi formánál a károsult felróható magatartásának értékelésére kerül sor, akkor nem az általános

kártérítési felelősséghez tartozó Ptk. 340. §-ában foglaltak alkalmazása történik, ahol vétkesség áll szemben vétkességgel a károsult és a károkozó viszonyában, hanem - az ott írt tartalommal ugyan - a károsult felróható magatartása miatt csökkennek a károkozó felelősségének következményei. A felróhatóság azonos az általában elvárható magatartás elmulasztásával, de ebben az esetben nem kármegosztásról van szó, ugyanis a károkozó felelőssége objektív, a károsultnak viszont a felróható magatartásának következményeit viselnie kell. Ez pedig abban áll, hogy csökken a károkozó felelősségének következménye, vagyis felelősség, illetőleg kárcsökkentés történik. Az adott esetben nem a két fél vétkességét kell összevetni, hanem azt kell megállapítani, hogy a károsult milyen mértékben okozta a kárt. A károsult felróható magatartása ugyanis a károkozó teljes felelősségét megfelelő arányban csökkenti. Ez akkor is így van, ha a károkozó objektív felelősségéhez még vétkes magatartás is kapcsolódik. A károsult felróható magatartását pedig csak akkor lehet figyelembe venni, ha az összefügg a káreseménnyel, és csak akkor nincs helye a kár csökkentésének, ha az egyébként felróható magatartás nélkül is bekövetkezett volna.

A perbeli esetben az alperes károkozásához kapcsolódóan a felperesek jogelődjének volt olyan felróható magatartása, amely miatt kárcsökkentést kellett alkalmazni. A jogerős közbenső ítélet e körben helyesen, iratellenesség, okszerűtlen következtetés, illetőleg logikai ellentmondás nélkül, a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltak szerint értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, és e körben helyesen tartalmazta azokat a körülményeket, amelyek az elhunyt felróható magatartását megalapozták. Az adott esetben, és az adott helyen lévő veszélyhelyzetről az elhunyt részben tudott, részben tudnia kellett, illetőleg amennyiben nem tudott, az az ő hibájából eredt. Egyrészt K.Zs. korábban már járt a baleset helyszínén; számára az oszlopok, valamint az azokon húzódó vezetékek ottléte észlelhető volt, mint ahogy azoknak a veszélyes volta is. Másrészt számára, az általa használt horgászbot jellemzőinek - annak méretének és anyagának is - ismertnek kellett lennie. Ez egyfelől azt jelentette, hogy az általa horgászásra választott helyről az általa használt bottal a vezeték elérhető, másfelől azt, hogy a horgászbot kifejezetten jó áramvezető tulajdonságú. Amennyiben ezeket a körülményeket nem tudta, vagy figyelmen kívül hagyta, az a nagyfokú gondatlanságát, jogilag pedig a felróható magatartását jelenti. A perbeli horgásztavaknál a bejáratnál elhelyezett házirend figyelmeztetett a veszélyre, a horgászjegy pedig utalt a házirendre. Amennyiben a felperesek jogelődje ezeket, illetőleg a tartalmukat nem ismerte meg, azt jogilag felróható magatartásnak kell tekinteni. Az adott esetben, azzal a magatartásával, hogy nem a bejáratnál ment be, nem olvasta a házirendet, vagy nem vett jegyet, magát zárta el a veszélyre felhívó figyelmeztetések

megismerésétől. Ezekből együttesen a felperesek jogelődjenek a felróható magatartása megállapítható, miként annak a káreseményben betöltött szerepe is. A jogerős közbenső ítélet helytállóan állapította meg ennek a kár csökkentő mértékét is, azzal együtt, hogy a károkozó veszélyes üzemi jellegéből adódóan nagyobb súllyal kellett értékelni a veszélyes üzem üzembentartójának a magatartását.

A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben a rendszeres, folyamatos ellenőrzés elmulasztására alapították az alperes felelősségét, amely azonban nem vitás. Az alperest teljes felelősség terheli, akkor is, ha ahhoz még vétkes magatartások is kapcsolódnak. Az alperes felelőssége azonban csökken, amennyiben a károsult felróható magatartást tanúsít. A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben megalapozatlanul hivatkoztak arra a körülményre, hogy K.Zs. a magasfeszültségű vezetékeket nem ismerte. A perbeli esetben a veszélyhelyzet felismerése szempontjából ugyanis nem annak van döntő jelentősége, hogy bizonyított-e a tényleges felismerés, hanem annak, hogy a károsult felismerhette-e, vagy gondos magatartás esetén fel kellett-e ismernie a veszélyt. A néhainak nem kellett tudnia, hogy a vezetéket milyen veszélyességi fokozatba kell sorolni; a nagyfeszültség felismerése nem volt követelmény vele szemben, az azonban igen, hogy a tényleges veszélyhelyzetet magát felismerje.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős közbenső ítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése alapján alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése, illetőleg a 83. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felpereseket az alperes és a beavatkozó felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére, míg a felülvizsgálati illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és a 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2011. március 9.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bírósági tisztviselő

HM